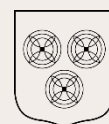

STRATEGI
PROGRAM
HANDLINGSPLAN
✓ **POLICY**
RIKTLINJER
REGLER

Policy för dagvattenhantering

**ORSA
KOMMUN**

Innehåll

Dagvattenpolicy Orsa kommun.....	4
INLEDNING	4
BAKGRUND	4
HÅLLBAR DAGVATTENHANTERING.....	5
MÅLSÄTTNINGAR	6
ROLLER OCH ANSVAR	6
Kommunen	6
Samhällsplanering.....	6
Miljö	7
VA-huvudman	7
Gata och park	7
Övriga aktörer	7
Fastighetsägare	7
Industrier och verksamheter	7
Byggherre.....	8
Orsa Besparingsskog	8
Övriga väghållare	8
Markavvattningssamfällighet	8

Beslutad av: Kommunfullmäktige § 82
Datum för beslut: 2020-11-30
Dokumentet gäller för: Orsa kommun
För revidering ansvarar:
Datum för revidering:
Diarienummer: OK KS 2020/00175

Dagvattenpolicy Orsa kommun

INLEDNING

Med utgångspunkt i kommunens Översiktsplan och VA-policy denna dagvattenpolicy tagits fram. Policyn med kompletterande riktlinjer ger ramar och vägledning för hanteringen av dagvatten i kommunen.

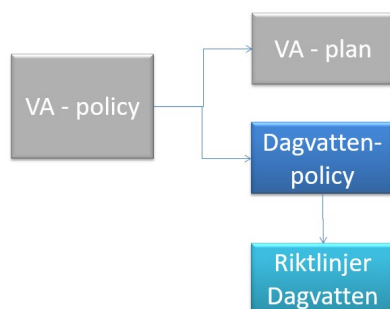

Bild 1: Dokumentöversikt

Dagvattenpolicyn syftar till att skapa en tydlig och gemensam grund för kommunen att använda sig av i de olika frågorna som rör dagvatten och ska användas vid planering och exploatering av nya områden samt vid förtätning och ombyggnation inom befintliga områden. Vissa befintliga områden kan behöva prioriteras för åtgärder på grund av exempelvis översvämningsrisk, att dagvattnet innehåller höga halter av föroreningar eller att recipienten har behov av åtgärder.

Genom att tidigt i planprocessen initiera dagvattenfrågan skapas förutsättningar för ett bra omhändertagande av dagvatten.

Dagvattenpolicyn aktualiseras i samband med revidering av den kommunala VA-planen. Åtgärder till följd av dagvattenpolicyn samordnas i VA-planen.

BAKGRUND

Med dagvatten avses (NFS 2016:1) nederbördsvattnet, dvs. regn- eller smältvatten, som inte tränger ned i marken, utan avrinner på markytan. Med recipienter avses här sjöar, vattendrag, mark och grundvatten som är mottagare av dagvatten.

På mark som är oexploaterad tränger nederbörd och annat vatten ner i marken men är marken hårdgjord genom t ex asfaltering och byggnation rinner vattnet ovanpå. Är de hårdgjorda ytorna stora ger regn och snösmältning upphov till snabb avledning och stora vattenvolymer, vilket kan förändra den naturliga vattenbalansen. Dagvatten som inte hanteras lokalt avleds i ledningar och diken till recipient. Med dagvattnet följer föroreningar som ansamlats på ytan och därmed kan dagvatten vara en källa till miljöpåverkan. Dagvattnets påverkan på recipienten beror, förutom på dagvattnets innehåll av föroreningar, på recipientens egenskaper och på tillrinningsområdets markanvändning. På naturliga marker, utan hårdgjorda ytor, kan vattnet renas delvis naturligt genom att passera ned genom jordlagren.

Vi står inför utmaningen att hantera konsekvenser av framtida klimatförändringar med ökande temperatur, ökande nederbörd med högre intensitet och stigande grundvattennivåer. För att klara utmaningarna krävs att samhället ställer om från traditionella lösningar som domineras av underjordiska dagvattenanläggningar, till öppna, ytliga och tröga lösningar som har bättre förutsättningar att hantera flödestoppar och magasinera dagvatten. Vattnet måste ha någonstans att ta vägen även när det regnar riktigt mycket och dagvattenledningarna fylls. En ökade andel hårdgjorda ytor i kombination med mer intensiv nederbörd kommer att medföra ökad risk för lokala översvämningar och skador på byggnader om vi inte möter förändringarna med välplanerad dagvattenhantering.

Vattenmyndigheten Bottenhavet, 2016 åtgärd nummer 8 i åtgärdsprogrammet lyfter särskilt fram dagvattenplanering som en viktig åtgärd, vilken lyder:

”Kommunerna ska utveckla planer för hur dagvatten ska hanteras inom kommunen med avseende på kvantitet och kvalitet. Dagvattenplanerna ska bidra till att de åtgärder vidtas som behövs för att miljö kvalitetsnormerna för vatten ska kunna följas. Åtgärden ska vara vidtagen senast tre år efter åtgärdsprogrammets fastställande.”

Åtgärden motiveras bland annat genom att den förväntade ökningen i andel hårdgjorda ytor och förtätning i stadsmiljön som leder till ökade flöden för recipienterna att hantera. Vidare lyfts dagvattnets innehåll av tungmetaller och andra förorenande ämnen fram som ett problem som behöver hanteras genom kommunala strategier för uppströmsarbete med rening nära källan.

HÅLLBAR DAGVATTENHANTERING

En långsiktigt hållbar dagvattenhantering innebär att ta hand om dagvattnet på ett naturligt sätt som kännetecknas av infiltration, trög avledning samt en höjdsättning av bebyggelse och markanläggningar till skydd mot översvämningar.

Infiltration, fördröjning och rening av dagvatten kan ske på olika sätt på dagvattnets väg till recipient. I figur nedan redovisas en principskiss gällande fördröjnings- och reningskedjan.

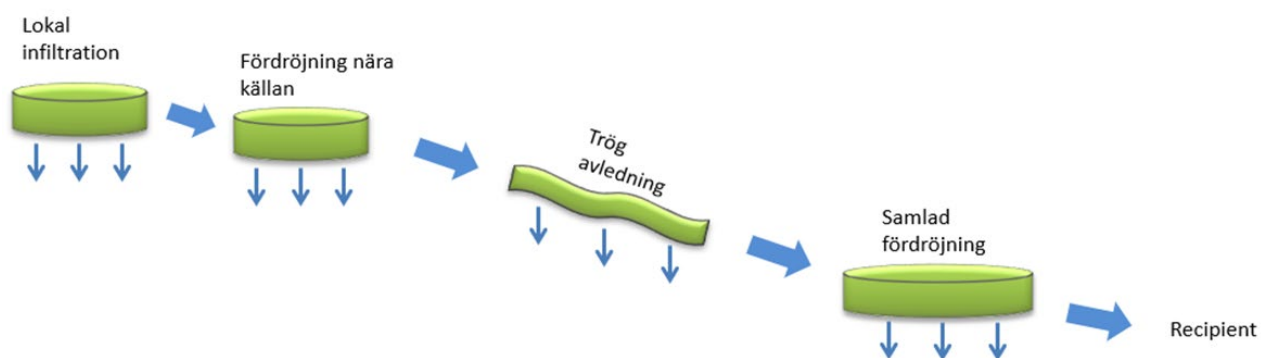

Bild 2: Schematisk bild hållbar dagvattenhantering. Källa Svenskt Vatten P105 (bilden något modifierad)

Recipientens känslighet och skyddsvärde i kombination med dagvattnets innehåll av föroreningar är styrande för behovet av rening.

MÅLSÄTTNINGAR

En långsiktigt och hållbar dagvattenhantering genom att arbeta enligt följande:

- ✓ Dagvatten tas om hand så nära källan som möjligt. I första hand infiltreras och i andra hand fördröjas innan det leds till anvisad förbindelsepunkt eller recipient.
- ✓ Avledning i öppna system ska prioriteras före ledningssystem. Tillgänglighet behöver alltid värderas och vägas mot säkerhet.
- ✓ Hänsyn tas till behov och möjligheter att ta hand om och rena dagvatten samt skapa estetiska och ekologiska mervärden.
- ✓ Dagvattenanläggningar planeras utifrån möjligheten till effektivt drift- och underhållsarbete.
- ✓ Recipientens känslighet och skyddsvärde i kombination med dagvattnets innehåll av föroreningar är styrande för behovet av rening.

ROLLER OCH ANSVAR

Ansvar för dagvattenfrågorna inom kommunen är fördelat på flera olika funktioner. Nedan ges en beskrivning över olika funktioners och aktörers roller och ansvar

Kommunen

Kommunen har det övergripande ansvaret för den lokala samhällsutvecklingen och därigenom även ansvar för att dagvatten omhändertas i befintlig och i ny bebyggelse. Behöver dagvattenhanteringen lösas i ett större sammanhang för viss bebyggelse fastställs ett verksamhetsområde för dagvatten. Kommunfullmäktige fastställer verksamhetsområde, lokala föreskrifter och taxa för brukandet av den allmänna VA-anläggningen.

I rollen som markägare är kommunen själv exploatör och måste då beakta dagvattenfrågorna även ur det perspektivet. Kommunen ansvarar för att se till att dagvattenfrågorna (där behov finns) tas med i avtal så som exploaterings- och markanvisningsavtal.

Samhällsplanering

Funktionen samhällsplanering ansvarar för planprocessen, med framtagande av översiktsplaner, detaljplaner mm. I översiktsplaner och fördjupade översiktsplaner ska avrinningsvägar, avvattningsstråk (lågpunkter i terrängen dit vatten naturligt samlas vid kraftig nederbörd) och översvämningsskänliga områden identifieras. I detaljplaneläggning ingår att identifiera behov avseende dagvatten och planen kan reglera exempelvis markytans höjdsättning och utformning

samt bebyggandets läge och omfattning. I ansvaret ingår att involvera andra funktionsområden i planprocessen och att dagvattenfrågor lyfts upp i ett tidigt skede och på så sätt får en bra lösning. Vid planering beaktas avrinningsområdet och inte bara planområdet eftersom omkringliggande områden kan påverkas. Dagvattenfrågorna och övriga förutsättningar för aktuellt planområde vävs samman för att få fram en så bra slutprodukt som möjligt.

Miljö

Miljöfunktionen handlägger anmälningar enligt miljöbalken och utövar tillsyn av verksamheter och verksamhetsutövares egenkontroll där även dagvattenfrågor ingår. Miljöfunktionen deltar som sakkunnig i miljöfrågor i kommunens översikts- och detaljplanearbete och lyfter dagvattenhanteringens eventuella miljömässiga påverkan. Det kan t ex finnas fall där marken innehåller föroreningar som kan påverka utformningen av dagvattensystemet för att hindra föroreningsspridning.

VA-huvudman

VA-huvudmannen ansvarar för och har kunskap om bortledning av dagvatten inom av kommunfullmäktige beslutat verksamhetsområde där fastigheters dränering, tak- och markytor är anslutna. VA-huvudmannen ansvarar för dimensionering, byggande, drift och underhåll av den allmänna dagvattenanläggningen inom verksamhetsområden, exempelvis ledningssystem, utjämningsmagasin, dammar och diken.

Gata och park

Funktionsområdena gata och park ansvarar för den allmänna platsmarken (gator, parker och grönytor) med kommunalt huvudmannaskap och har den övergripande kunskapen om förutsättningar för dagvattenhanteringen av dessa ytor.

Funktionsområdet gata ansvarar för bland annat gatuhållning och snöhantering, båda viktiga verksamheter för att minska dagvattnets påverkan på recipienten.

Funktionsområdet park ansvarar för drift och underhåll av dagvattenanläggningar inom parkområden.

Övriga aktörer

Fastighetsägare

Enskilda fastighetsägare är i likhet med kommunen ansvariga för att hanteringen av dagvatten inom den egna fastigheten sker på det sätt som anges i lagstiftning, planer och detta dokument. Det gäller till exempel funktion, drift och underhåll av fördröjnings- och reningsanläggningar samt ansvar för kvalitet på utgående dagvatten i anslutningspunkten. Fastighetsägaren ansvarar för att avleda dagvattnet på ett sätt som inte försvårar avledandet nedströms eller skadar grannarna. Detta gäller även hantering och uppläggning av snö.

Industrier och verksamheter

Verksamheter ska ha nödvändiga rutiner för att förebygga att dagvatten förorenas. Det ska finnas möjlighet att ta prov på dagvattnet. För vissa verksamheter krävs någon form av oljeavskiljare

och/eller slamavskiljare.

Byggherre

Under byggtiden är det byggherren som är ansvarig för att dagvattnet (även snö) omhändertas på det sätt som anges i lagstiftning, planer och detta dokument. I de fall det gäller verksamheter som kan medföra utsläpp av föroreningar till dagvattnet ska kommunens miljöfunktion kontaktas. Byggherren ska utreda hur dagvatten ska hanteras och ge förslag på åtgärder utifrån dagvattnets sammansättning och mängd.

Orsa Besparingsskog

Orsa Besparingsskog har ett vägnät på omkring 160 mil, varav mer än 40 mil håller mycket hög standard och är tillgänglig även för allmänheten. De ansvarar för väghållningen i en stor andel av Orsa byar.

Övriga väghållare

Trafikverket och enskilda väghållare ansvarar för avvattning och eventuell rening av dagvatten från vägar och anläggningar där de är huvudmän. Avledningen av vatten från vägområdet ska ske på ett hållbart sätt som inte försvårar avledandet nedströms eller ger upphov till skador på annans mark.

Markavvattningssamfällighet

Markavvattningssamfällighet benämns vanligen som dikningsföretag. Ett dikningsföretag är en form av samfällighet där fastighetsägare har gått ihop för att avvattna mark.

För utförande och drift av verksamheten utgör deltagarna en samfällighet. Tillståndet till verksamheten samt anläggningar och rättigheter som hör till verksamheten är samfälliga för deltagarna. Den som planerar att släppa ut dagvatten till ett dike eller vattendrag som förvaltas av ett dikningsföretag måste tillförskaffa sig tillstånd för det (omprövning).

